

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.CİG.0.05-010-03-01-48-2006/645/46747

14/09/2011

Konu : Zorunlu yol giderleri için serbest
meslek makbuzu kesilmesi

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 20/07/2011 tarihli ve 3995 sayılı yazı.

Malatya Barosu Başkanlığınca Türkiye Barolar Birliği Başkanlığına gönderilen 13/07/2011 tarihli ve 2011/815 sayılı yazı da; Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında görevlendirilen müdafii ve vekillerin bu görevlerin ifası sırasında zorunlu yol giderlerine de, serbest meslek makbuzu düzenlemesi, %20 oranında gelir vergisi tevkifatının yapılması, Katma Değer Vergisi hesaplanması gerektiği bildirerek ödeme yapılamadığı, hatta zorunlu yol gideri beyan eden avukatlardan, Cumhuriyet Başsavcılığı İdari İşler Müdürlüğüne Malatya Vergi Dairesi Başkanlığının evrakı iadesi sebebiyle ödemelerin yapılamayacağı, yol giderlerinin de dahil edilmek suretiyle tekrar serbest meslek makbuzu kesilmesi istenildiğinin belirtildiği, konunun Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafii ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin olduğundan Genel Müdürlüğümüz görüşünün sorulduğu ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Bilindiği üzere;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Müdafii görevlendirilmesi" kenar başlıklı 150'inci maddesinde; "(1) Şüpheli veya sanıktan kendisine bir müdafii seçmesi istenir. Şüpheli veya sanık, müdafii seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse, istemi halinde bir müdafii görevlendirilir.

(2) Müdafii bulunmayan şüpheli veya sanık; çocuk, kendisini savunamayacak derecede malul veya sağır ve dilsiz ise, istemi aranmaksızın bir müdafii görevlendirilir.

(3) Alt sınırı beş yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Zorunlu müdafilikle ilgili diğer hususlar, Türkiye Barolar Birliğinin görüşü alınarak çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

"Yargılama giderleri" kenar başlıklı 324'üncü maddesinin birinci fıkrasında ise; "Harçlar ve tarifesine göre ödenmesi gereken avukatlık ücretleri ile soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yargılamanın yürütülmesi amacıyla Devlet Hazinesinden yapılan her türlü harcamalar ve taraflarca yapılan ödemeler yargılama giderleridir."

Mustafa Kemal Mah. 2151.Cad. No: 34-34/A 06520 Söğütözü/ ANKARA İrtibat: Şube Müdürü Hasan ACAR
Tel:0312 218 74 15 Faks: 0312 219 43 19 e-posta: cign@adalet.gov.tr Elektronik Ağ:www.adalet.gov.tr

02/03/2007 tarihli ve 26450 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî Ve Vekillerin Görevlendirilmeleri İle Yapılacak Ödemelerin Usul Ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin "Tanımlar" kenar başlıklı 4'üncü maddesinin (d) bendinde; "Ücret: Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince baro tarafından görevlendirilen müdafî veya vekile Tarife gereğince ödenecek meblâğı, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca mutat olan taşıta göre gerçek masraf üzerinden yapılan zorunlu yol giderlerini, acele ve zorunlu hâllerde ise, bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinde sayılan mercilerin kabûlü üzerine mutat taşıt dışındaki araçlarla yapılan zorunlu yol giderlerini ve müdafî veya vekil tarafından ödenen temyiz, istinaf ve itiraz harçlarını ifade eder."

"Ücret" kenar başlıklı 8'inci maddesinde; "(1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince baro tarafından görevlendirilen müdafî veya vekile Avukatlık Asgari Ücret Tarifесinden ayrı olarak hazırlanacak "Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin Tarife" gereğince ödenecek meblâğ Adalet Bakanlığı bütçesinde bu amaçla ayrılan ödenekten karşılanır.

(2) Müdafî veya vekilin görevi gereği yaptığı zorunlu yol giderleri ile kendisi tarafından karşılanması durumunda temyiz, istinaf ve itiraz harçları ayrıca ödenir.

(3) Müdafî veya vekile Tarife gereğince ödenen meblâğ, zorunlu yol giderleri ve müdafî veya vekil tarafından ödenen temyiz, istinaf ve itiraz harçları yargılama giderlerinden sayılır."

"Ücretin ödenme usulü" kenar başlıklı 11'inci maddesinde; "(1) Müdafî veya vekil; soruşturma evresinde ifade alma ve sorguya, kovuşturma evresinde ise bir oturuma katılmakla Tarifede belirlenen meblâğı almaya hak kazanır.

(2) Zorunlu yol giderlerine de buna ilişkin belge, gider pusulası veya avukatın rayice uygun yazılı beyanı üzerine hak kazanılır.

(3) Müdafî veya vekilin; görevlendirme yazısı, katıldığı soruşturma veya kovuşturma evresine ilişkin tutanağın onaylı örneği, evrakın çok sayıda olması hâlinde ilk ve son sayfası ve varsa yapmış olduğu zorunlu yol giderlerine ilişkin belge, gider pusulası veya rayice uygun yazılı beyanı ile serbest meslek makbuzunu, kendisi tarafından karşılanması durumunda temyiz, istinaf ve itiraz harçlarının ödendiğine ilişkin belgeyi baroya vermesi üzerine, baro tarafından bu Yönetmelik ve Tarife hükümlerine göre gerekli incelemeler yapıp hukukî yardımın yapıldığı Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelere göre gruplandırılmış ayrıntılı ödeme listeleri geliş tarihi esas alınmak suretiyle en geç on gün içinde hazırlanır ve ekindeki dayanak belgeler ile birlikte soruşturma veya kovuşturmanın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığına teslim edilir.

(4) Müdafî veya vekil sigortalı olarak çalışmakta ise yanında çalıştığı avukatın, avukatlık bürosu ya da avukatlık ortaklığı şeklinde çalışmakta ise büro veya ortaklığın serbest meslek makbuzunu kullanır.

(5) Cumhuriyet başsavcılığınca listeler ve ekindeki dayanak belgeler incelendikten sonra, müdafî veya vekile ödenmesi gereken Tarifede yazılı meblâğ ile varsa zorunlu yol giderlerini de kapsayan toplam ücret, ödeme emri belgesiyle, serbest meslek makbuzunu düzenleyen müdafî veya vekilin bildireceği banka hesabına ödenir.

(6) Cumhuriyet başsavcılığınca, müdafî veya vekil tarafından karşılanması durumunda temyiz, istinaf ve itiraz harçlarına ilişkin dayanak belgeler incelendikten sonra ödenmesi gereken meblâğ, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 67 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince herhangi bir kesintiye tabi olmaksızın müdafî veya vekilin bildireceği banka hesabına ödenir.

(7) Beşinci ve altıncı fıkra gereğince yapılan ödemeler, yargılama giderlerinin hesabında dikkate alınmak üzere soruşturma ya da kovuşturma dosyasına bildirilir.

(8) Ödeme emri belgeleri, soruşturma veya kovuşturmanın yapıldığı yer Cumhuriyet

başsavcılığınca gecikmeksizin düzenlenir."

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun " Verginin mevzuu" kenar başlıklı 1'inci maddesinde; "Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tabidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır."

"Gelirin unsurları" kenar başlıklı 2'inci maddesinde; serbest meslek kazançları gelir unsurları arasında sayılmıştır.

"Serbest meslek kazancının tarifi" kenar başlıklı 65'inci maddesinin bir ve ikinci fıkralarında; Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işlerin iş verene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

"Vergi tevkifatı" kenar başlıklı 94'üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar."

"Vergi tevkifatında uyulacak esaslar" kenar başlıklı 96'ıncı maddenin birinci fıkrasında; "Vergi tevkifatı, 94 üncü Madde kapsamına giren nakten veya hesaben yapılan ödemelere uygulanır. Bu Maddede geçen hesaben ödeme deyimi, vergi tevkifatına tabi kazanç ve iratları ödeyenleri istihkak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve işlemleri ifade eder."

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "Makbuz mecburiyeti" kenar başlıklı 236'ıncı maddesinde; "Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir."

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanun'un "Harcama yetkisi ve yetkilisi" kenar başlıklı 31'inci maddesinin birinci fıkrasında; "Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir."

"Harcama talimat ve sorumluluk" kenar başlıklı 32'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise; "Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur."

"Giderin gerçekleştirilmesi" kenar başlıklı 33'üncü maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında; "Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.

Gerçekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumludurlar."

31/12/2005 tarihli ve 26040/3. Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giden Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin "Tanımlar" kenar başlıklı 4'üncü maddesinde; "... Fatura: İş, mal veya hizmet alımlarında, işin, malın veya hizmetin özelliğine veya alımın yapıldığı yere göre düzenlenmesi gereken belgelerden;

a) Faturayı,

b) Fatura yerine geçen belgelerden serbest meslek makbuzu, gider pusulası, müstahsil makbuzu, giriş ve yolcu taşıma biletleri ile Uluslararası Hava Taşıyıcıları Birliği üyesi

şirketlerce düzenlenen elektronik yolcu biletlerini,

c) Kanunen yukarıdaki belgeleri düzenlemek zorunda olmayanlardan alınan bu Yönetmelik eki 1 örnek numaralı Harcama Pusulasını,

d) Kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenlenen ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 61 inci maddesi uyarınca düzenlenen muhasebe yetkilisi mutemetlerinin çalışma usul ve esaslarına ilişkin yönetmelikte belirlenen asgari bilgileri taşıyan alındıyı,

e)Yurtdışında yapılan iş ve hizmet alımları ile mal alım bedellerinin ödenmesinde ise, yerel teamüle uygun olarak düzenlenen ve birim amiri veya ilgili mevzuatında belirtilen yetkililerce onaylı tercüme ekli fatura veya benzeri belgeleri,

Piyasa fiyat araştırması tutanağı: Doğrudan temin usulüyle ihale komisyonu kurulmadan yapılacak alımlarda; alımı yapmakla görevlendirilen kişi veya kişilerce yapılan piyasa fiyat araştırması sonucunda alınan teklifleri, uygun görülen fiyat ile yükleniciyi gösteren ve söz konusu kişi veya kişilerce imzalanan bu Yönetmelik eki 2 örnek numaralı tutanağı,

ifade eder."

Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ışığında konunun değerlendirilmesi sonucu;

Yönetmeliğin 11'inci maddesinin beşinci fıkrasındaki düzenleme ile, **müdafî veya vekillerin yapmış oldukları yol giderleri için serbest meslek makbuzu düzenleyeceklerine dair bir zorunluluğun getirilmediği, Yönetmelik hükmünden böyle bir anlamın çıkartılamayacağı, zira Yönetmeliğin 11'inci maddesinin ikinci fıkrasında; "zorunlu yol giderlerine buna ilişkin belge, gider pusulası veya avukatın rayice uygun yazılı beyanı üzerine hak kazanılacağı"nın açıkça ifade edildiği,**

"... serbest meslek makbuzu düzenleyen müdafî veya vekilin ..." ifadesinin, hesabına para yatırılacak olan avukatın kim olduğunu belirlemek anlamında kullanıldığı,

Zorunlu yol giderlerine ilişkin olarak serbest meslek makbuzu düzenlenmesinin bir zorunluluk olduğunun kabulü halinde, mükerrer vergilendirme olabileceği,

Görüşe konu edinilen sorunun, avukatların zorunlu yol giderlerine ait harcamalar için Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nde tarifi yapılan fatura ya da fatura yerine geçecek belgeleri ibraz etmeleri yerine, kanunî bir zorunluluk olmamasına rağmen kimi yerlerdeki bir kısım avukatların değişik saiklerle zorunlu yol giderleri için de serbest meslek makbuzu kesmelerinden kaynaklandığı, avukatın müdafilik ücretine ilişkin olarak serbest meslek makbuzu kesmesinin kanun gereği zorunluluk olmasına rağmen zorunlu yol giderlerinin ispatı için böyle bir zorunluluğun bulunmadığı, avukatların bu giderleri kullanmış oldukları ulaşım araçlarından alabilecekleri fatura ya da benzeri belgelerle ispat edebilecekleri, her ne kadar Yönetmeliğin 11'inci maddesinin ikinci fıkrasında "... avukatın rayice uygun yazılı beyanı üzerine hak kazanılır." ifadesi yer almış ise de; beyana son çare olarak başvurulması gerektiği, yapılan harcamaların fatura ya da fatura yerine geçen belgelerle ispatlanması gerektiği, bütçe ve harcama disiplini yönünden bunun bir zorunluluk olduğu, zira 5018 sayılı Kanun hükümleri gereğince, harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin, harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olarak harcanmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu oldukları, aksi halde usulsüz ödemeler sebebiyle harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi olan Cumhuriyet başsavcısı ve savcılarının zimmet sorumluluğunun ortaya çıkabileceği, diğer yandan yapılan zorunlu yol giderlerine ait harcamaların belirlenmesinin, yargılama giderlerinin hesaplanması açısından da önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Bu itibarla; Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen müdafî veya vekillerin zorunlu yol giderlerine ilişkin olarak;

1- Müdafî veya vekillerin zorunlu yol giderleri için serbest meslek makbuzu

düzenlemelerinin zorunlu olmayıp, Yönetmelik hükmünde de böyle bir zorunluluk getirilmediği, bu hususun fatura veya belge ibrazı ile ispat edilebileceği,

2- Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca mutad olan taşıta göre gerçek masraf üzerinden yapılan zorunlu yol giderlerinin ödenebileceği,

3- Görevlendirilen müdâfi ve vekil, gece olması veya başka ulaşım aracının bulunmaması gibi zorunlu sebepler dolayısıyla mutad olan taşıttan başka bir taşıt ile seyahat etmek durumunda kalmışsa; zorunluluk sebebini belirten yazı ile birlikte zorunlu yol giderine ilişkin belge ve faturalarını baroya teslim ettiğinde, evrakın baro tarafından ödeme emri belgesi düzenlenmesi için Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi durumunda, Cumhuriyet başsavcılığınca gerekli araştırmalar yapılarak uygun görüldüğü takdirde, bu zorunlu yol giderinin karşılanabileceği,

4- Barolarca yol giderlerine ilişkin maktu bir araç ücretinin belirlenmesinin uygun olmayacağı,

5- Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi durumunda bulunan Cumhuriyet başsavcıları ve savcılarının ödeme emri ile yapılan harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından sorumlu olmaları, zorunlu yol giderleri için eklenen belgeleri inceleme ve değerlendirme yetkisine sahip bulunmaları sebebiyle acele ve zorunlu hâllerde yapılan yol giderlerinin uygun olup olmadığını tetkik ve takdir etmeleri gerektiği,

Düşünülmektedir.

Bilgilerine rica ederim.

Mahmut AYDIN
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür V.

Aslının Aynısıdır

14-09-2011

Hasan ACAR

Hasan ACAR
Adalet Bakanlığı
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü

***Bu belge, 5070 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak elektronik imza ile imzalanmıştır.**